

קטנטן

סבי היה איש קטנטן אך אדם גדול.

הוא נולד בעיירה קטנה במזרח אירופה. בתור הילד הקטן ביותר והיהודי היחיד בכתתו הוא סבל רבות. הבריונים נהגו להכותו מדי יום, לקחת ממנו כל שעלה בדעתם ולצחוק על חשבונו. הוא לא היה מסוגל להלחם בהם, לפחות לא באופן פיזי, אך הוא מצא דרכים אחרות. פעם אחת, כאשר לקחו ממנו בכח את האוכל שהביא לבית הספר, חטפה כל חבורת הבריונים קלקול קיבה רציני. הם לכלכו את בגדיהם והרגישו ברע עוד מספר ימים אחרי כן. בפעם אחרת לקחו ממנו את חגורתו. הם אבדו את מכנסיהם בפני כל הכתה כשעה אחרי כן. איש לא ראה דבר שיכול היה לקשר אירועים אלה אליו. הוא היה היחיד שידע.

הוא הצליח לסיים בית-ספר תיכון בהצטיינות, אך אפילו לא חשב על המשך לימודים. גם כך היה זה הישג נכבד לנער יהודי באותם ימים.

הוא התחתן זמן קצר אחרי סיום התיכון. אשתו הייתה רק מעט צעירה ממנו ומאד יפה. ראשו הגיע בקושי לכתפה. הוא סיפר לי כי הייתה ביניהם אהבה גדולה. חודשים ספורים לאחר החתונה הייתה אשתו כבר בהיריון.

היא התכוונה לערוך קניות באותו יום. הבריונים חסמו את דרכה. הם אמרו שהרחוב לא נועד ליהודים. ואז אמר אחד מהם "מעניין איך נראית יהודיה מבפנים". הוא שלף סכין גדולה וחתך אותה מהמפשעה עד החזה. הם המשיכו להתעלל בה ולהתבדח על חשבונה עד אשר חדל גופה לפרקס. איש לא העיז לעשות דבר כל עוד נמצאו שם הבריונים, אך מישוהו קרא לרופא המקומי ואחרים הזעיקו את סבי. לרופא לא נותר הרבה לעשות. הוא חתום על תעודת הפטירה לאשה ולתינוקה שלא נולד ונתן תרופות הרגעה לבעלה הכואב וההמום. המשטרה אפילו לא התיימרה לחקור את האירוע.

סבא לא נשאר בעיירה לאחר האבל. הוא לא היה מסוגל. הוריו הצליחו בכל זאת לשלוח אותו לאוניברסיטה, אף שהמחיר היה גבוה מאד. הוא החל ללמוד רפואה. הוא נהג לבוא מספר פעמים בשנה ולהניח ורד אדום על קבר אשתו. הוא לא התפלל אף פעם. "אל שמרשה לדברים כאלה לקרות אינו ראוי שיתפללו אליו" אמר.

כשנה יותר מאוחר הגיע לעיירה מבקר – סטודנט צעיר, נמוך למדי, שנראה

קצת מוכר. הוא התערב שהוא ינצח בתחרות שתיה כל אחד מהבריונים. מנהיגם קיבל את האתגר. הסטודנט הוציא מתיקו מספר בקבוקי וודקה וסדרם בשתי שורות לפנייהם. לאחר ארבעה בקבוקים הודיע על כניעתו. הוא הפסיד בהתערבות ושילם את חלקו בהתערבות בכך שנתן למנצח את כל הבקבוקים הנותרים. למחרת בבוקר מצאו את גופת המנצח צפה בנהר הסמוך. בתיקו היו עדיין כמה בקבוקי וודקה. השוטרים סיפרו כי שניים מהבקבוקים הכילו רק מים, אך איש לא האמין להם. היה סביר יותר לחשוב שהשוטרים פשוט שתו את הבקבוקים הללו ומילאום אחרי כן במים.

אף אחד מהבריונים לא נשאר בחיים עד סוף אותה שנה. לכולם קרו אסונות משונים. אחד מהם ננגח על ידי השור בחוותו. ריאותיו המבוקעות הצליחו להחזיקו בחיים רק שעות בודדות לאחר מכן. איש לא ראה את הדמות שדחפה את השור לתקיפה. אחר נפגע על ידי המכונית שלו עצמו ונמחץ בינה לבין קיר סמוך. הוא התענה במיטתו במשך שבוע לפני שמה שהיה לו במקום נשמה עזב את גופו. איש לא הבין איך השתחרר הבלם. לשלישי היה הכבוד המפוקפק להיות האדם הראשון שהתחשמל למוות בעיירה, שבועות ספורים בלבד אחרי שחברה לראשונה לרשת החשמל.

לאחר האזכרה השנתית השנייה לאשתו לא חזר סבי לאוניברסיטה. גם שם היו בריונים. הוא נסע לפלשתינה במקום זאת, בתקווה להקים חברה יהודית חדשה וחופשית. היה לו תפקיד קטן ביצירת מדינת ישראל כאשר לימד אנשים צעירים כיצד להגן על עצמם. חלק מבני המשפחה באו אחריו. אחרים נשארו בעיירה והושמדו על ידי הנאצים בזמן השואה.

סבא עזר להקים את החברה החדשה אליה שאף. הוא אף קיבל אות כבוד על חלקו, אך בסוד. הוא גם מצא אהבה חדשה ותקווה חדשה בפניה זו של העולם. הוא נהג להראות לי את אלבום התמונות הישן ובו מעט התמונות שנשארו לו מאשתו הראשונה ולומר לי "אל תרשה אף פעם שדברים כאלה יקרו שוב".

פעם בשנה היה מדליק נר זכרון ומניח לידו ורד אדום. סבתא נהגה להתפלל ליד הנר, אך הוא לא התפלל אף פעם, מלבד פעם אחת – כאשר סבתא נפטרה.